

Zasady uczestnictwa w opolskim Programie Odnowy Wsi:

I. Postanowienia ogólne

1. Opolski program odnowy wsi jest instrumentem realizacji przez samorząd województwa celu VI – *Wielofunkcyjne, różnorodne oraz atrakcyjne dla inwestycji i zamieszkania obszary wiejskie* Strategii rozwoju województwa opolskiego .
2. Program prowadzony jest w ramach środków budżetowych, z ustalonym przez zarząd województwa zestawem działań, których zakres określany jest corocznie w ramach przydzielonych środków finansowych.
3. Programem kieruje i odpowiada za jego rozwój Pełnomocnik zarządu województwa ds. programu „Odnowa Wsi”.
4. Realizacji przewidzianych programem działań spoczywa na Pełnomocniku i Referacie Rozwoju Wsi Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Wsi Urzędu Marszałkowskiego, zwanych dalej zarządzającym programem.

II. Uczestnictwo gminy i sołectwa w programie

5. Udział gminy w opolskim Programie Odnowy Wsi rozpoczyna się z chwilą zgłoszenia pierwszego sołectwa.
6. Program dotyczy społeczności wiejskich województwa. Mogą w nim uczestniczyć wszystkie sołectwa oraz sołectwa (dawne wsie) utworzone na obszarze miast. Dopuszcza się udział miejscowości wchodzących w skład sołectwa pod warunkiem, że stanowią wyodrębnioną jednostkę osadniczą a odrębność ta jest odzwierciedlona w statucie sołectwa.

Warunki zgłoszenia

7. Uczestnictwo sołectwa w Programie wymaga:
  - utworzenia grupy odnowy wsi o składzie min. 5 osobowym i wskazania jej lidera,
  - podjęcia uchwały zebrania wiejskiego wyrażającej wolę przystąpienia do programu odnowy wsi, która określa osobę lidera grupy odnowy oraz imienny skład grupy odnowy,
  - wypełnienia formularza zgłoszenia uczestnictwa zawierającego informacje o sołectwie,
  - podjęcia przez radę gminy uchwały o zgłoszeniu sołectwa do programu.

Powyższe uchwały, formularz zgłoszenia uczestnictwa wraz z pismem przewodnim przesyła się zarządzającemu programem. Zarządzający programem może poszerzyć zakres dokumentów zgłoszeniowych o informacje nt. zakładanych przez gminę instrumentów wsparcia.

Wymagania w stosunku do gminy

8. Gmina zobowiązana jest:
  - a) określić, w trybie powiadomienia lub uchwały, osobę gminnego koordynatora programu odnowy, która w imieniu wójta / burmistrza odpowiada za:
    - wykorzystanie przez sołectwa wsparcia udzielanego przez samorząd województwa,
    - sprawny przepływ informacji,
    - sprawozdawczość,
    - nadzór nad wypełnianiem przez sołectwo formalnych wymogów uczestnictwa,
    - koordynację działań sołectw związanych z ich uczestnictwem w programie w relacjach z gminą oraz zarządzającym programem,

- realizację obowiązków określonych przez gminę w związku z jej uczestnictwem w programie odnowy wsi,
- b) zapewnić efektywne wywiązywanie się gminnego koordynatora programu z nałożonych na niego zadań,
- c) zapewnić warunki do wykorzystywania przez sołectwo ustanowionych form wsparcia oraz uczestnictwa w przedsięwzięciach rozwijających Program lub promujących ideę odnowy wsi,
- d) dokonywać monitorowania i oceny realizacji sołeckich programów odnowy wsi oraz skuteczności ustanowionego systemu wsparcia.

Zobowiązanie do ustanowienia systemu wsparcia

9. Samorząd województwa od gminy uczestniczącej w programie oczekuje:

- ustalenia zasad wsparcia dla sołectw uczestniczących w Programie obejmujących m.in. komponent udostępnienia środków finansowych,
- rozpatrzenia i przyjęcia sołeckich planów odnowy miejscowości,
- aktywnego wspierania przedsięwzięć określonych w sołeckich planach odnowy miejscowości.

10. Przystąpienie gminy do Programu i uczestnictwo w nim oznacza jej zgodę na spełnienie oczekiwań określonych w pkt. 9.

10a Gmina, która niespełnia oczekiwań określonych w pkt 9, szczególnie w zakresie ustalenia zasad wsparcia dla sołectw, nie może zgłaszać nowych sołectw do programu

Wymagania w stosunku do sołectwa

11. Samorząd województwa od sołectwa zgłoszonego do Programu wymaga spełnienia następujących wymogów formalnych:

- funkcjonowania min. 5 osobowej grupy odnowy wsi i jej lidera albo stowarzyszenia, którego zasadniczym celem statutowym jest odnowa wsi (rozwój wsi),
- ustalenia i przyjęcia przez zebranie wiejskie planu odnowy miejscowości a następnie konsekwentnej jego realizacji i aktualizacji,
- efektywnego wykorzystywania oferowanych form wsparcia,
- utrzymywania systematycznego kontaktu z zarządzającym programem poprzez osobę lidera (lub okresowo przez inną osobę ze składu grupy odnowy) albo przewodniczącego lub członka zarządu stowarzyszenia,
- uczestnictwa w przedsięwzięciach rozwijających program i promujących ideę odnowy wsi,
- sporządzania rocznych sprawozdań potwierdzających realizację programu odnowy wsi.

12. Przekształcenie grupy odnowy wsi w stowarzyszenie wymaga poinformowania zarządzającego programem. Lider odnowy wsi zobowiązany jest do przesłania zarządzającemu programem informacji na temat organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie danego sołectwa z podziałem na rodzaje tych organizacji oraz bieżącej ich aktualizacji w przypadku jakichkolwiek zmian.

Zasady kontaktowania

13. Zarządzający programem, w kwestiach związanych z bieżącym funkcjonowaniem Programu, a wymagających zaangażowania gminy, kontaktuje się z gminnym koordynatorem programu, chyba, że wójt / burmistrz zastrzeże inny tryb postępowania, a w kwestiach wymagających zaangażowania sołectwa kontaktuje się z liderem grupy odnowy wsi lub przewodniczącym zarządu stowarzyszenia.

III. Status uczestnictwa:

Rodzaje statusu i ich związek z formami wsparcia

14. W celu przejrzystego i skutecznego zarządzania Programem, efektywnego i adekwatnego do potrzeb udzielania wsparcia oraz monitorowania uzyskiwanych efektów ustala się następujące statusy uczestnictwa:

I. Wieś początkujący uczestnik programu odnowy wsi

II. Wieś uczestnik programu odnowy wsi

III. Wieś zaawansowany uczestnik programu odnowy wsi

IV. Wieś lider programu odnowy wsi

V. Wieś pasywny uczestnik programu odnowy wsi

15. Status uczestnictwa jest powiązany z odpowiednimi wymogami oraz dostępnymi formami wsparcia (działaniami programu), które dzielą się na:
- ogólnodostępne** – w formule otwartych zaproszeń do udziału lub zasad otwartego konkursu,
  - limitowane** – dla wytypowanego, dobraneo wg. kryteriów merytorycznych (potrzeby sołectw i kierunki rozwoju programu) grona uczestników,
  - szczególne** – indywidualnie ustalane, w odpowiedzi na lokalne potrzeby w powiązaniu z kluczowymi kierunkami rozwoju programu.
16. Tryb nadania statusu, wymagania związane ze statusem uczestnictwa i przyporządkowane formy wsparcia określa załącznik nr 1, stanowiący integralną część zasad uczestnictwa w opolskim programie Odnowy Wsi.
17. Przyporządkowanie działań Programu, do grup określonych w pkt. 15 należy do zarządzającego programem.
- Uzyskanie statusu początkującego uczestnika następuje po przedłożeniu wszystkich wymaganych dokumentów zgłoszeniowych.
  - Wieś – początkujący uczestnik, która w okresie roku od uzyskania tego statusu nie spełniła wymagań pozwalających na uzyskanie statusu uczestnika, nie bierze udziału w Programie.
  - Zarządzający programem nadaje status uczestnictwa raz na dwa lata, z wyjątkiem wsi, mających status początkującego uczestnika, wobec których zmiana statusu może nastąpić w każdym czasie.
  - Zarządzający programem określa zasady, na których następuje zmiana statusu. Wieś, która w ciągu roku od nadania statusu pasywnego uczestnika nie podjęła działań, w myśl zasad, o których mowa w pkt. 17d, zostaje wyłączona z Programu.
  - Rezygnacja sołectwa z uczestnictwa w Programie winna nastąpić poprzez przesłanie stosowanych uchwał zebrania wiejskiego i rady gminy o rezygnacji z Programu.
18. Status zaawansowanego uczestnika lub lidera odnowy wsi uzyskują sołectwa, które charakteryzuje zaawansowanie procesu odnowy wsi w stopniu wyższym niż minimum określone w modelu Akcja Wieś Przyszłości, a które opisano w załączniku nr 2 do zasad uczestnictwa w opolskim Programie Odnowy Wsi, i tak:
- Sołectwo ubiegające się o status zaawansowanego uczestnika powinno wykazać się łącznym wykonaniem:
    - w pełnym zakresie elementów wymienionych w pkt. 7, 8 i 10,
    - co najmniej dwóch elementów określonych w pkt. od 1 do 6,
    - co najmniej jednego elementu określonego w podpunktach pkt. 9.
  - Sołectwo ubiegające się o status lidera odnowy wsi powinno wykazać się łącznym wykonaniem:
    - w pełnym zakresie pkt. 7, 8 i 10,
    - co najmniej czterech elementów określonych w pkt. od 1 do 6,
    - co najmniej trzech elementów określonego w podpunktach pkt. 9.

Postanowienia końcowe

19. Włączanie sołectw do programu poczynając od roku 2011 następuje zgodnie z niniejszymi zasadami.

20. Przy nadawaniu statusu uczestnictwa sołectwom, które przystąpiły do Programu przed 2011 rokiem, można stosować odstępstwa od niektórych wymogów określonych w kolumnie 2 załącznika 1, warunkując nadanie statusu spełnieniem wymogów w wyznaczonym terminie.
21. Status uczestnictwa, pomimo iż sołectwo nie spełnia wszystkich wymagań, może być nadany warunkowo. Wieś, której warunkowo nadano status uczestnictwa winna spełnić wymagane warunki w ciągu roku od momentu nadania statusu.
22. Warunki utrzymania statusu, określone w rubryce 3 załącznika 1, stosuje się dla wszystkich sołectw bez względu na rok przystąpienia do Programu.
23. Niniejsze zasady podlegają ogłoszeniu na stronie www.umwo.opole.pl, www.odnowawsi.eu

Dł. Dyrektor
Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Wiesław Kryniowski

Załącznik 1 do Zasad uczestnictwa w opolskim programie Odnowy Wsi

Status wsi	Wymagania co do nadania statusu	Wymagania utrzymania statusu	Tryb nadania statusu	Formy wsparcia ze strony UM i uczestnictwa w programie
1	2 Zgłoszenie sołectwa do programu przez gminę na podstawie uchwał: - zebrania wiejskiego o przystąpieniu sołectwa do programu - rady gminy o zgłoszeniu sołectwa do programu	3	4 Zarządzający programem na podstawie przedłożonych dokumentów zgłoszenia	5 1. Objęcie cyklem szkolenia i warsztatów <i>Planowanie w procesie odnowy wsi</i> 2. Niektóre ogólnodostępne
II. Uczestnik	1. W czasie nie dłuższym niż rok od <u>zgłoszenia uczestnictwa</u> , ukończenie cyklu szkolenia i warsztatów <i>Planowanie w procesie odnowy wsi</i> - rozumiane jako przyjęcie przez zebranie wiejskie sołectwa do programu odnowy wiejskości. 2. Przesłanie uchwały zebrania wiejskiego o przyjęciu sołectkiego programu odnowy wsi	1. Systematyczne przedkładanie rocznych sprawozdań potwierdzających realizację planu odnowy miejscowości. 2. Zrealizowało przedsięwzięcia: - których wartość w przeliczeniu na jednego mieszkańca przewyższa kwotę stanowiącą 10% średniej wartości wszystkich przedsięwzięć zrealizowanych przez sołectwa, które złożyły sprawozdania, w przeliczeniu na jednego mieszkańca - których liczba w przeliczeniu na 100 mieszkańców przewyższa liczbę stanowiącą 10% średniej liczby wszystkich przedsięwzięć zrealizowanych przez sołectwa, w przeliczeniu na jednego mieszkańca.	<u>Zarządzający programem</u> na podstawie: przedłożonej uchwały o przyjęciu sołectkiego programu odnowy wsi i pozytywnej opinii o programie odnowy wsi moderatora cyklu <i>Planowanie w procesie odnowy wsi</i>	1. Ogólnodostępne 2. Limitowane

<p>III. Zaawansowany uczestnik</p>	<p>1. Dwa pełne lata od daty przyjęcia przez sełceckiego programu odnowy wsi</p> <p>2. Zaawansowany proces odnowy wsi</p>	<p>3. Uczestnictwo lidera grupy odnowy lub przewodniczącego stowarzyszenia w min. jednym spotkaniu informacyjno - szkoleniowym w roku.</p> <p>1. Spełnienie kryteriów Akcji „Wieś Przyszłości”.</p> <p>2. Sporządzenie i przesyłanie zarządzającemu programem <u>rocznych sprawozdań</u></p> <p>3. Zrealizowało przedsięwzięcia: - których wartość w przeliczeniu na jednego mieszkańca przewyższa kwotę stanowiącą 30% średniej wartości wszystkich przedsięwzięć zrealizowanych przez sołectwa, które złożyły sprawozdania, w przeliczeniu na jednego mieszkańca</p> <p>- których liczba w przeliczeniu na 100 mieszkańców przewyższa liczbę stanowiącą 30% średniej liczby wszystkich przedsięwzięć zrealizowanych przez sołectwa, które złożyły sprawozdania, w przeliczeniu na jednego mieszkańca</p> <p>4. Udział w przedsięwzięciach rozwijających lub promujących opolski program odnowy wsi</p>	<p>Zarządzający programem</p> <p>na podstawie:</p> <p>1. analizy rocznych sprawozdań, w tym kryteriów modelu „Wieś przyszłości”</p> <p>2. analizy udziału w przedsięwzięciach rozwijających lub promujących opolski program odnowy wsi oraz oceny zaawansowania przebiegu procesu odnowy wsi</p>	<p>1.Ogólnodostępne</p> <p>2. Limitowane -pierwszeństwo uczestnictwa</p>
<p>IV. Lider odnowy wsi</p>	<p>1. - 2. jw.</p> <p>3. Znaczące i wzorcowe osiągnięcia w odnowie</p>	<p>1. - 4. Jw.</p> <p>3. Znaczący wkład w funkcjonowanie, rozwijanie lub</p>	<p>1-3 jw. Marszałek województwa na</p>	<p>1. - 2. Jw. 3. Szczególne formy wsparcia 4. Uchonorowanie zgłoszeniem do</p>

	wsi potwierdzone uczestnictwem w trasach studyjnych oraz formalną i zewnętrzną oceną	promowanie opolskiego programu odnowy wsi	wniosek zarządzającego programem	konkursu o Europejską Nagrodę Odnowy Wsi organizowanego przez Europejskie Stowarzyszenie Rozwoju Obszarów Wiejskich i Odnowy Wsi ARGE.
V. Pasywny uczestnik	Brak działań na rzecz odnowy wsi lub brak kontaktu sołectwa z programem	<p>1. Nie złożenie rocznego sprawozdania oraz stwierdzony brak działań na rzecz odnowy wsi, brak grupy odnowy wsi lub brak z nią kontaktu.</p> <p>2. Nie złożenie dwóch kolejnych rocznych sprawozdań.</p> <p>3. Wniosek rady sołectkiej lub wójta / burmistrza</p>	<p>Zarządzający programem: po stwierdzeniu braku sprawozdań, braku kontaktu oraz po uzyskaniu opinii z gminy.</p> <p>Na podstawie stwierdzenia braku sprawozdań</p> <p>Na podstawie wniosku gminy</p>	<p>1. Indywidualnie ustalone wsparcie dla działań gminy i sołectwa umożliwiających powrót do statusu uczestnika (wniosek rady sołectkiej lub gminy).</p> <p>2. Spełnienie warunków w których zrealizowano przedsięwzięcia: - których wartość w przeliczeniu na jednego mieszkańca przewyższa kwotę stanowiącą 10% średniej wartości wszystkich przedsięwzięć zrealizowanych przez sołectwa, które złożyły sprawozdania, w przeliczeniu na jednego mieszkańca</p> <p>- których liczba w przeliczeniu na 100 mieszkańców przewyższa liczbę stanowiącą 10% średniej liczby wszystkich przedsięwzięć zrealizowanych przez sołectwa, które złożyły sprawozdania, w przeliczeniu na jednego mieszkańca</p> <p>3. Uczestnictwo lidera grupy odnowy lub przewodniczącego stowarzyszenia w min. jednym spotkaniu informacyjno - szkoleniowym w roku.</p>

Pa. Dyrektor
Zarząd Powiatu i Gminy Wsi

[Signature]
Wniosek Krymowski

Elementy modelu „Wieś przyszłości” – cechy, stany, zasoby oraz przedsięwzięcia jakimi powinna dysponować Wieś Przyszłości:

1. Ogólnodostępna sala dostosowana do przedsięwzięć szkoleniowych i wykorzystywana w tym celu na rzecz mieszkańców.
  - 1.1 ogólnodostępna sala, tzn. nie ma ograniczeń w jej wykorzystaniu na cele edukacyjne i szkoleniowe podmiotów lub grup osób oraz czasu udostępniania. Znane są i podawane do wiadomości organizacyjne i porządkowe warunki udostępniania,
  - 1.2 sala w zakresie organizacji i wyposażenia umożliwia przeprowadzenie jednodniowego przedsięwzięcia szkoleniowego dla grupy minimum 25 osób, w warunkach odpowiednich dla tego typu przedsięwzięć,
  - 1.3 można potwierdzić nie incydentalne wykorzystanie sali do przedsięwzięć szkoleniowych (programy odbytych lub planowanych przedsięwzięć, listy obecności, rejestr wydarzeń).

2. Ogólnodostępne stanowiska komputerowe z możliwością telepracy i/lub e-learningu.
  - 2.1 kilka stanowisk komputerowych o dobrych walorach użytkowych oraz z dostępem do Internetu,
  - 2.2 jest możliwość korzystania ze stanowisk komputerowych przez wszystkie zainteresowane osoby. Sposobność ta ma miejsce w dniach i w czasie korzystnym zarówno dla osób nie pracujących i nie uczących się, jak też dla osób pracujących lub uczących się,
  - 2.3 poprzez odpowiednie wyposażenie, oprogramowanie, udostępnione aplikacje, możliwość indywidualnego korzystania ze stanowisk komputerowych i fachową pomoc stworzono warunki do telepracy, czy e-learningu.

3. Internet dostępny dla ogółu mieszkańców.

4. Strona www wsi pełniąca funkcję platformy komunikacji pomiędzy mieszkańcami oraz źródła informacji o życiu i ofercie wsi.
  - 4.1 społeczność lokalna posiada odrębną stronę www swojej wsi, wykorzystywana do celów publicznych. Charakter i sposób prowadzenia strony został formalnie uzgodniony,
  - 4.2 strona www jest regularnie aktualizowana i zawiera informacje o faktach oraz wydarzeniach minionych i przyszłych użyteczne dla mieszkańców oraz osób zainteresowanych,
  - 4.3 strona www jest forum wymiany informacji pomiędzy grupą / stowarzyszeniem odnowy a mieszkańcami w kwestiach prowadzenia procesu odnowy wsi.

5. „Dom Mieszkańców” jako miejsce spotkań społeczności wiejskiej i zorganizowanej pracy poszczególnych grup i środowisk wiejskich, wspieranej przez personel (etatowy i/lub wolontariat).
  - 5.1. **Dom Mieszkańców** jest wyodrębnionym budynkiem lub zespołem funkcjonalnie powiązanych ze sobą pomieszczeń.
  - 5.2. **Dom Mieszkańców** jest do dyspozycji społeczności wiejskiej.
  - 5.3. Nie ma ograniczeń w wykorzystaniu **Domu Mieszkańców** na spotkania i zorganizowaną pracę poszczególnych organizacji, grup lub środowisk wiejskich.
  - 5.4. Zasady udostępnienia **Domu Mieszkańców** są ustanowione i podane do publicznej wiadomości.
  - 5.5. Funkcjonowanie **Domu Mieszkańców** jest oparte o zorganizowaną i zaplanowaną pracę wolontariuszy lub pracowników etatowych (wspierają pracę organizacji, grup mieszkańców, poszczególnych środowisk wiejskich).

6. Urządzone ogólnodostępne „Centrum wsi” z funkcją plenerowych spotkań integracyjnych.
  - 6.1 **Centrum wsi** jest funkcjonalnie wyodrębnioną i wizualnie identyfikowaną przestrzenią w strukturze miejscowości i ma charakter reprezentacyjny, kształtujący wizerunek wsi.

6.2 Centrum wsi jest usytuowane w miejscu koncentrowania się codziennego ruchu/przebywania mieszkańców lub w miejscu umożliwiającym takie skoncentrowanie.

6.3 Centrum wsi jest wyposażone w infrastrukturę i urządzenia umożliwiające organizację plenerowych przedsięwzięć z udziałem ogółu mieszkańców.

6.4 Centrum wsi jest ogólnodostępne do codziennego użytku mieszkańców.

7. Zorganizowane przywództwo wsi zarządzające rozwojem miejscowości przy zaangażowaniu ogółu mieszkańców.

7.1 **Przywództwo wsi** ma formalne umocowanie do prowadzenia procesu odnowy (rozwoju wsi), jako stowarzyszenie, rada sołecka lub grupa osób reprezentująca wiejskie organizacje, które uzgodniły między sobą formułę współdziałania.

7.2. **Przywództwo wsi** dysponuje statusem osobowości prawnej, lub może działać poprzez podmiot posiadający osobowość prawną.

7.3. Ustalono formuły współdecydowania mieszkańców o kierunkach rozwoju wsi i podejmowanych działaniach.

8. Sprecyzowana wizja rozwoju wsi i wynikająca z niej strategia działania

8.1. Istnieje aktualny dokument określający wizję rozwoju wsi i strategię (cele i kierunki działania).

8.2. Na podstawie wizji i strategii określone są plany działania na dłuższą i krótszą perspektywę czasową.

8.3. Zostały uzgodnione i przyjęte sposoby i terminy aktualizowania wizji i strategii.

9. Ustalone i wdrażane:

a. projekty wzmacniające tożsamość i życie wspólnotowe społeczności wiejskiej

b. projekty podnoszące jakość życia mieszkańców

c. przedsięwzięcia kształtujące przestrzeń publiczną, budujące specyfikę wsi.

- d. projekty rozwijające wiodący, specyficzny, temat, kluczowy dla konstruowania oferty wsi dla społeczeństwa,
- e. projekty (przedsięwzięcia) na rzecz zatrudnienia i tworzenia nowych miejsc pracy

9.1 a, b, c,

Istnieje dokumentacja projektów pozwalająca ustalić ich zakres i przebieg.

9.2 a, b, c,

Ustalono zakres zmiany wywołanej projektami i ich wpływ na proces rozwoju wsi.

9.3 a, b, c,

Zmiana wywołana projektami ma charakter istotny i trwały.

10. Nawiązana współpraca zewnętrzna, uczestnictwo w programach współpracy.

10.1. Nawiązano współpracę z partnerami zewnętrznymi lub podjęto uczestnictwo w zewnętrznie organizowanych programach. Ustalony jest cel, zakres i formuła współpracy.

10.2. W ramach nawiązanej współpracy lub zewnętrznych programów realizowane są przedsięwzięcia o wymiernych efektach.

10.3 Współpraca lub uczestnictwo w zewnętrznych programach jest istotne dla realizacji strategii rozwoju wsi.

D/ro - Dyrektor
Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Marek A. Jędrzejewski